

Katılımcı Yönetimin Temeli Olarak Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasında İş Birliği¹

Collaboration Between Local Governments and Civil Society Organizations as the Basis of Participatory Management

Strategic Public Management Journal

Volume 11, Special Issue, pp. 36-57

July 2025

DOI: 10.25069/spmj.1640252

Research Article/Araştırma Makalesi

Received: 15.02.2025

Accepted: 01.07.2025

<https://dergipark.org.tr/pub/spmj>

Mine MEYDANCI²

Öz

Demokratik toplumların en önemli unsurlarından biri, yönetim süreçlerine katılımın teşvik edilmesidir. Katılımcı yönetim, sadece merkezi yönetim değil, aynı zamanda yerel yönetim birimleri ve sivil toplum kuruluşları (STK) ile kurulan iş birliğini de gerektirir. Yerel yönetimler ve STK'lar arasındaki güçlü iş birliği, halkın sesinin daha etkin bir şekilde duyulmasını ve yerel ihtiyaçlara yönelik çözümlerin geliştirilmesini sağlar. Yerel yönetimler ve STK'lar arasındaki iş birliği, özellikle toplumda sosyal dayanışma, çevre koruma, eğitim, kültür ve sağlık gibi alanlarda daha etkin politikalar üretilmesini destekler. Bu bildiri, katılımcı yönetim perspektifinde yerel yönetimler ile STK'lar arasında geliştirilen iş birliğinin önemi, faydaları ve uygulama alanlarına odaklanmaktadır.

Çalışmada, katılımcı yönetim sürecinde STK'ların ve yerel yönetimlerin nasıl bir araya gelebileceği, karşılaşılan zorluklar ve başarılı iş birliği örneklerini incelemek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'de ve dünyada uygulanan çeşitli projelerden örnekler verilerek bu iş birliğinin sürdürülebilir kalkınmaya nasıl katkı sağladığı ele alınacaktır. Makalede kavramsal ve kuramsal çerçevede literatür taraması ve analizi yapılmış, ayrıca yetkili kurum/kuruluşlardan elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

Sonuç olarak, yerel yönetimlerin ve STK'ların karşılıklı olarak sağladıkları katkılarla katılımcı yönetimin daha güçlü bir şekilde inşa edilebileceği, toplumsal sorunların çözümünde bu iş birliğinin önemli bir role sahip olduğu ve bu tür iş birliklerinin geliştirilmesinin toplumların demokratik olgunluğuna katkı sunduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, STK'lar, Yönetişim, Katılım, Sürdürülebilirlik.

Abstract

One of the most important elements of democratic societies is the promotion of participation in governance processes. Participatory governance requires cooperation not only with central government, but also with local government units and civil society organizations (CSOs). Strong cooperation between local governments and CSOs ensures that the voice of the people is heard more effectively and solutions are developed to address local needs. Collaboration between local governments and CSOs supports more effective policies, especially in areas such as social solidarity, environmental protection, education, culture and health. This paper focuses on the importance, benefits and application areas of cooperation between local governments and CSOs in a participatory governance perspective.

The study aims to examine how CSOs and local governments can come together in the participatory governance process, the challenges faced and examples of successful cooperation. In line with this purpose, examples from various projects implemented in Turkey and around the world will be given to illustrate how this cooperation contributes to sustainable development. In the article, literature review and analysis were conducted within the conceptual and theoretical framework, and data obtained from authorized institutions/organizations were used.

¹ Bu çalışma 8. Sivil Strateji Sempozyumu'nda yazar tarafından sunulan "Katılımcı Yönetimin Temeli Olarak Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasında İş Birliği" başlıklı özet bildirinin genişletilmiş halidir.

² Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, minemeydanci@gmail.com, ORCID ID:0009-0002-9003-0440

As a result, it is stated that participatory governance can be built more strongly with the mutual contributions of local governments and CSOs, that this cooperation has an important role in solving social problems and that the development of such cooperation contributes to the democratic maturity of societies.

Keywords: *Local Governments, NGOs, Governance, Participation, Sustainability.*

1. YEREL YÖNETİMLER VE KATILIMCI YÖNETİM

1.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı

Yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alan ya da topluluk içinde kamu hizmeti sunan idari yapılardır ve merkezi yönetimden farklı olarak belirli bir özerkliğe sahiptir. Ruşen Keleş'e göre, yerel yönetimler; belirli hedeflere ulaşmak ve ihtiyaçlara çözüm üretmek amacıyla, toplumun gelişen kültürüyle uyumlu olarak şekillenen yönetim birimleridir (Keleş, 2009: 23). Belediyeler, il özel idareleri, köy idareleri ve belli amaçlar doğrultusunda bir araya gelen yerel yönetim birlikleri bu yapının en bilinen örnekleri arasında yer almaktadır (Özdemir, 2008). Güler ise yerel yönetimleri; merkezi yönetimin merkez ve taşra teşkilatlarının dışında kalan, belirli bir bölgede halk tarafından seçilen temsilcilerce yönetilen idari birimler olarak tanımlar (Güler, 2009: 279). Yerel yönetimler aynı zamanda merkezi otoritenin gücünü dengeleme işlevi görür. Bu bağlamda, merkezi yönetimin yetki alanını toplumsal düzeyde yaygınlaştırarak denetim mekanizmalarını güçlendirir ve demokratik dengenin kurulmasına katkı sunar (Heywood, 2007).

Yerel yönetimler çoğu zaman “yerinden yönetim” olarak da ifade edilir. Bilal Eryılmaz'a göre yerinden yönetim iki temel biçimde incelenebilir: Klasik anlamıyla yerel yönetim, merkezi otoriteden yetki ve kaynak aktarımını ifade ederken; modern anlamda yerel yönetim, merkezi idarenin yetkilerini yalnızca yerel yönetim organlarıyla değil, aynı zamanda taşra teşkilatları ve sivil toplum kuruluşlarıyla da paylaşmasını kapsar (Eryılmaz, 2009).

Bu farklı tanımlamalardan hareketle yerel yönetimlerin ya da diğer adıyla yerinden yönetimin tek bir çerçevede açıklanmasının güç olduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerin önemi yalnızca hizmet sunumu ile sınırlı değildir; aynı zamanda halkın yönetime katılımı açısından da merkezi bir rol oynamaktadır (Pustu, 2005: 121). Karaman'a göre, yerel yönetimler üstlendikleri misyon nedeniyle, kamu hizmetlerinin halka ulaştırılmasında doğrudan ilişki kurdukları için, halkın yönetime katılımının ilk

adımını oluşturur (Karaman, 1998: 9). Bu katılım, halkın karar alma süreçlerine doğrudan dâhil edilmesi ve siyasal katılımın artırılması anlamına gelir.

Çağdaş yönetim anlayışları ve günümüz yönetişim yapıları dikkate alındığında, yerel yönetim, demokrasi ve katılım kavramlarının birbirini tamamlayan ve uyumlu bir bütün oluşturduğu görülmektedir. Yerel düzeyde demokratik işleyişin sağlanabilmesi için yerel özerkliğin tesis edilmesi, halkın yönetsel süreçlere etkin biçimde katılımının sağlanması ve karar alma ile uygulama süreçlerinin toplumsal denetime açık hâle getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Öner, 2001: 54).

Genel olarak yerel yönetimler; özgürlük, katılım ve etkinlik kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir. Ancak burada özgürlükten kasıt bireysel değil, yerel topluluğun genel çıkarlarıdır. Katılım kavramı da bu bağlamda birey düzeyinde değil, toplumsal ölçekte değerlendirilmekte ve toplumun, bireye kıyasla öncelikli bir konumda olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca yerel hizmetlerin etkin ve verimli bir biçimde sunulması, yerel yönetimlerin temel varlık sebeplerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

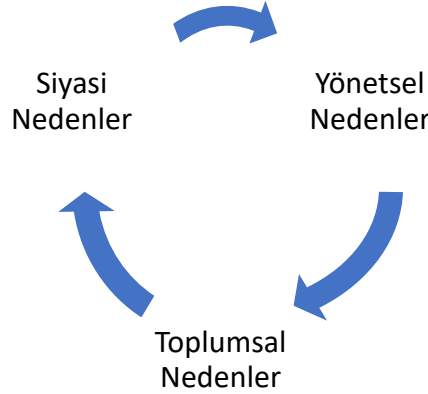
Yerel yönetimler; siyasal, yönetsel ve toplumsal boyutlarıyla bir bütün teşkil etmektedir (Keleş, 2014: 25–52). Siyasal açıdan bakıldığında, toplulukların çoğu zaman kendi kimliklerini, kültürlerini ve ideallerini korumak amacıyla özerk yönetim birimleri oluşturduğu görülmektedir. Bu eğilimlerin temelinde genellikle etnik kimlik, dilsel farklılıklar ve inanç sistemleri gibi unsurlar yer almakta olup, bu durum yerel yönetimlerin siyasal gerekçelerini ortaya koymaktadır.

Kamu hizmetlerinin tümünün merkezi bir yapıdan yönetilmesi ciddi zorluklar barındırmaktadır. Bu nedenle hizmetlerin daha verimli sunulabilmesi için hizmet alanlarının kapsamı ve sınırları dikkatle belirlenmelidir. Sağlık, su, enerji, eğitim, kent planlaması ve kültür gibi alanlardaki hizmetlerin ölçeği ve kaynak ihtiyacı birbirinden farklıdır. Bu nedenle her yerel yönetim, kendi kapasite ve kaynaklarına göre en uygun hizmetleri üstlenmeli; bu da yerel yönetimlerin yönetsel düzeyde varlık nedenlerini ortaya koymaktadır.

Sanayileşmenin ve teknolojik gelişmelerin ivme kazanması, günümüzdeki modern kentlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu çerçevede yerel yönetimlerin gelişimi, hızlı sanayileşme ve kentleşme sürecinden doğrudan etkilenmektedir (Yılmaz, 2019: 121). Bir bölgede yerel yönetimin ne ölçüde geliştiği, aynı zamanda o bölge halkının demokratik değerlere, eşitliğe ve katılıma ne denli açık olduğu ile doğrudan ilişkilidir. Bazı ülkelerde ise düşük kalkınmışlık düzeyi ve okuryazarlık oranı,

merkezi yönetimlerin yerel yönetim birimlerini kurmaktan kaçınmak için ileri sürdüğü gerekçeler arasında yer almaktadır (Keleş, 2014: 28). Tüm bu etkenler, yerel yönetimlerin toplumsal açıdan varlık nedenlerini oluşturmaktadır.

Şekil 1: Yerel Yönetimlerin Ana Faktörleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Yerel yönetim kavramı, küresel ölçekte yoğun bir tartışma alanı hâline gelmiş ve bu alanda çok sayıda çalışma ve yaklaşım geliştirilmiştir. Neo-liberal kuramcılar, özellikle Hayek ve Nozick, yerel yönetimler ile demokratik yapılar arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Bu düşünürler, bireysel özgürlüklerin korunması, çoğulculuğun teşvik edilmesi ve merkezi idarenin sınırlandırılması gibi başlıkları öne çıkarmaktadır. Hayek'e göre yerel demokrasinin işlerliği, büyük ölçüde yerel yönetimlerin etkinliğine bağlıdır; bu yönetimlerin işlevini yitirmesi durumunda, yerel demokrasiyi savunmak mümkün olmayacaktır (Görmez, 2005).

Batı ülkelerinde, yerel yönetim ile demokrasi arasındaki ilişkinin kurumsal temellerini güçlendirmek amacıyla birçok reform gerçekleştirilmiştir. Bu sürece uluslararası düzeyde katkı sunan bazı kurumlar arasında; Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi (WALD), Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA), Birleşmiş Kent Örgütleri (UTO), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (BKYY) ile Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Daimî Komitesi yer almakta; bu kurumlar yerel demokrasinin gelişimi yönünde kapsamlı çalışmalar yürütmektedir (Aykaç, 1999).

Yerel yönetimler hem hizmet sunumu hem de halkın yönetime katılımı açısından önemli bir rol üstlenir. Ancak sadece yönetim yapısının varlığı yeterli değildir; karar alma süreçlerine halkın dahil edilmesi, yönetişimin kalitesini belirleyen temel unsurlardan biridir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin etkinliği, katılımcı yönetim anlayışının benimsenmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Katılımcı yönetim, yönetime halkın aktif katılımını sağlayarak, kararların daha kapsayıcı ve kabul edilebilir olmasına zemin hazırlar.

1.2. Katılımcı Yönetim Kavramı ve Faydaları

Katılımcı yönetim kavramı, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında, klasik hiyerarşik ve bürokratik yönetim anlayışlarının eleştirisi olarak gelişmiştir. Önceleri çalışanlar karar alma süreçlerinden uzak tutulur, sadece verilen emirleri uygular konumdaydı. Ancak 1960'lerden itibaren örgüt teorisi ve insan kaynakları yönetimi alanındaki gelişmeler, çalışanların karar alma süreçlerine aktif katılımının verimlilik ve motivasyon üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymuştur (Likert, 1967; Argyris, 1973). Bu değişim, katılımcı yönetimin yaygınlaşmasını sağlamış, örgütlerin daha demokratik ve esnek yapılar kazanmasına olanak tanımıştır.

Katılımcı yönetim, çalışanların doğrudan ya da temsilciler aracılığıyla, özellikle kendilerini ilgilendiren kararlara söz hakkı ya da oy kullanma yoluyla katılımını ifade eder. Bu yöntem, çalışanlara stratejik karar süreçlerinde görüşlerini dile getirme imkânı vererek onlarda özgürlük ve sorumluluk hissi oluşturur (Özkalp ve Kırel, 2001, s. 444).

Karar alma sürecinde çalışanların katılım düzeyi, örgütün yapısı ve kültürüyle yakından ilişkilidir. Çalışanların karar süreçlerine dahil edilmesi, kararların daha iyi anlaşılması ve uygulanması açısından motivasyonu artırır. Aynı zamanda yöneticiler için de bu katılım, kararların doğruluğunu güçlendirirken çalışan bağlılığı ve moralini yükseltir, böylece örgütün verimliliği olumlu etkilenir (Argon ve Eren, 2004, s. 105).

Katılımcı yönetimin önemi sadece örgüt içi performansı artırmakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda çalışanların aidiyet duygusunu pekiştirerek örgütsel bağlılığı ve iş tatminini yükseltir. Bu nedenle, günümüzde iş gücü katılımı stratejik bir unsur olarak ele alınmaktadır (Cotton ve ark., 1988). Ayrıca karar alma süreçlerinde çeşitliliğin artırılması, yenilikçi ve sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesine

imkân verir. Özellikle karmaşık ve hızlı değişen çevrelerde faaliyet gösteren organizasyonlar için bu katılım, başarının ve adaptasyonun temel unsurlarındandır (Buchanan ve Huczynski, 2019).

Topaloğlu'nun da belirttiği üzere, katılımcı yönetimin önemli faydalarından biri, farklı geçmişlere ve bakış açılarına sahip bireylerin ortak amaçlar için uyum içinde çalışabilmesidir (Topaloğlu, 2011, s. 256).

Yerel yönetimlerde katılımcı yönetim, sosyal uyumu artırmanın yanı sıra demokratik ilkelerin güçlendirilmesinde kritik bir işlev üstlenir. Bu yönetim biçimi, hesap verebilirlik ve şeffaflık gibi temel demokratik değerlerin benimsenmesini sağlayarak karar alma süreçlerinin etkin ve sağlıklı işlenmesini mümkün kılar. Böylece vatandaşların karar mekanizmalarına doğrudan katılımı, kamu kurumlarına olan güveni artırır (Fung & Wright, 2003). Katılımcı yönetim aynı zamanda toplumun farklı kesimlerini bir araya getirerek iş birliği ve dayanışmayı teşvik eder; bu da sosyal sermayenin güçlenmesine zemin hazırlar (Putnam, 2000). Sosyal sermaye, bireylerin toplumsal yaşama aktif katılımını artırarak demokrasinin sağlamlaşmasına katkıda bulunur.

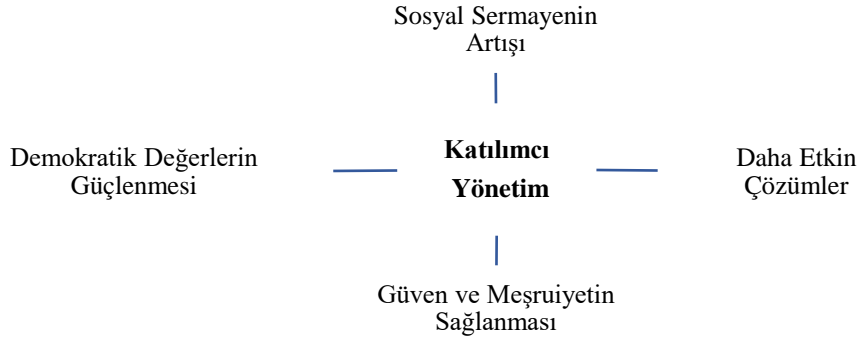
Katılımcı yönetim ile katılımcı yönetişim kavramları benzerlik taşısa da, odaklandıkları düzey ve kapsam bakımından farklılık gösterir. Katılımcı yönetim, kurum ve örgütlerde bireylerin karar alma süreçlerine katılımını ifade ederken; katılımcı yönetişim, devlet, sivil toplum, piyasa ve diğer paydaşların birlikte hareket ettiği, çok aktörlü ve çok boyutlu süreçleri kapsar. Bu anlamda katılımcı yönetişim, toplumun çeşitli kesimlerinin karar alma süreçlerine dâhil edilmesi ve ortak karar alınmasıdır.

Newig'in vurguladığı gibi, katılımcı yönetişim, bireylerin karar alma süreçlerine etkin katılımını sağlayarak demokratik gelişimi destekler. Bu yöntem, halkın görüşlerini doğrudan talep ederek, geleneksel bürokratik yapıya kıyasla daha kapsayıcı karar mekanizmaları oluşturmayı hedefler (Newig, 2018).

Katılımcılığın en önemli avantajlarından biri, farklı bakış açıları ve yerel deneyimlerin karar alma süreçlerine dâhil edilmesiyle yaratıcı ve uygulanabilir çözümler sunmasıdır. Özellikle karmaşık ve çok katmanlı yerel sorunlarda bu kapsayıcı yaklaşım oldukça değerlidir. Çeşitlilik, kolektif aklın gelişimini destekleyerek kararların pratiğe dökülmesini kolaylaştırır (Ansell & Gash, 2008). Ayrıca katılımcı süreçler, seçimlerin meşruiyetini artırırken yurttaşların kamu kurumlarına duyduğu güveni

de pekiştirir. Vatandaşların karar mekanizmalarına doğrudan katılımı, alınan kararların benimsenmesini kolaylaştırır ve bu durum demokratik yönetişimin kalitesini yükseltmenin yanında toplumsal istikrar ve kamu politikalarının etkin uygulanmasına da katkı sağlar (Wampler, 2010).

Şekil:2 Katılımcı Yönetimin Faydaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ

Sivil toplum kuruluşları, demokratik toplumların temel taşlarından biri olarak çeşitli işlevler üstlenmektedir. Bu bölümde öncelikle STK'ların tanımı, yapısı ve işlevleri ele alınacak; kuruluşların toplumsal ve siyasal alandaki rolleri kapsamlı şekilde incelenecektir. Ayrıca, STK'ların toplumsal uzlaşma, kamuoyunu etkileme, siyasi katılımı artırma ve kamu yararına yönelik işlevleri çerçevesinde üstlendikleri kritik görevler detaylandırılacaktır. Böylece, sivil toplumun dinamik yapısı ve demokratik süreçlerdeki önemi daha net ortaya konacaktır.

2.1. Sivil toplum kuruluşlarının tanımı ve işlevleri

Sivil Toplum Kuruluşları (STK), halkın üyeleri tarafından çeşitli faaliyetlerde bulunmak üzere kurulan, devletin siyasi etkisinden uzak, kendi görevlendirdiği karar alma organlarına sahip ve belirli bütçeleri olan gruplardır (Kar, 2007: 50). Beckman'a göre sivil toplum, hükümetten bağımsız, devlete karşı özerklik hakkına sahip, insanların kendi çıkarlarını ve inançlarını savunduğu, desteklediği ve yaydığı gönüllü gruplardan ve derneklerden oluşmaktadır ve bu yapıların kendi bünyesinde organize edilmiş hali ise sivil toplum kuruluşu kavramını yaratmaktadır. (Beckman,1997). Bu kuruluşlar özel

hukuk kurallarına göre yönetilir ve devlet dışı, ticari olmayan kuruluşlardır. Sivil toplumun ticari sektörle olan ilişkisi tıpkı devlet ile olan ilişkisi gibi sınırlıdır. Kamu ve ticari sektörlere ek olarak, STK'ları üçüncü sektör olarak değerlendirebiliriz (Acı, 2005: 27).

Günümüzde sivil toplum, demokrasiyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olan ve ondan ayrı düşünülemez bir kavrama dönüşmüştür. Erözden'e göre demokratik bir toplum, sivil toplum gruplarının gelişmesine izin verilen ve hükümet ile özel sermaye şirketleri arasında üçüncü bir sektörün olduğu bir toplumdur (Erözden, 1998)

Farklı ülkelerde “sivil toplum kuruluşları” terimi farklı şekillerde tanımlanır. Avrupa’da bu kuruluşlar genellikle “hükümet dışı kuruluş” *NON GOVERNMENTAL ORGANİZATİON* (NGO) olarak anılırken, ABD ve Japonya’da “kâr amacı gütmeyen kuruluş” *NON PROFİT ORGANİZATİON* (NPO) terimi kullanılmaktadır. Uluslararası hükümet dışı kuruluşlar/*INTERNATİONAL NON-GOVERNMENTAL ORGANİZATİONS* (NGOs), STK'ların küresel boyutunu tanımlamak için kullanılan terimdir. Kaypak, STK ları ilgilendikleri alana ve mevkilerine göre ikiye ayrılmaktadır. Dini kuruluşlar, kültür ve sanat kuruluşları, eğitim-araştırma ve geliştirme kuruluşları, hayır kurumları, siyasi kuruluşlar ve sosyal amaçlı kuruluşlar, STK'ların kapsadıkları alanlara göre ayrılacakları kategorilerden bazılarıdır. Mevkilerine göre ise odalar, sendikalar, kooperatifler, örgütler, vakıflar ve birlikler olarak kategorize edilebilirler (Kaypak, 2012: 181-183). Aşağıdaki tabloda STK'ların alan ve mevki açısından çeşitleri görülmektedir.

Tablo:1 Sivil Toplum Kuruluşları Çeşitleri

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI				
Alan	Mevki			
	Tüzel Kişiliğe Sahip Örgütlenmeler	Kamu Kurumu Niteliğinde Örgütlenmeler	İktisadi Amaçlı Oluşumlar	
<ul style="list-style-type: none">• Dini Kuruluşlar,• Kültür ve Sanat Kuruluşları,• Eğitim-Araştırma ve Geliştirme Kuruluşları• Hayır Kurumları• Siyasi Kuruluşlar• Sosyal Amaçlı Kuruluşlar• Sağlık kuruluşları• Çevre kuruluşları• İletişim kuruluşları• Konut tahsis eden barınma kuruluşları• Kadın ve Çocukları koruma kuruluşları	<ul style="list-style-type: none">• Dernekler• Vakıflar	<ul style="list-style-type: none">• Sendikalar• Meslek odaları ve birlikleri• Odalar ve Borsalar	<ul style="list-style-type: none">• Yerel Birlikler• Kooperatifler• Siyasi Partiler	
	Tüzel Kişiliğe Sahip Olmayan Örgütlenmeler			
	<ul style="list-style-type: none">• Platformlar• Birlikler• Girişimler			

Kaynak: Yazar Tarafından Oluşturulmuştur.

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), gönüllülük, özerklik, kâr amacı gütmeme, kamu yararını gözetme, yasallık, çeşitlilik ve sivil davranış ruhu gibi temel özelliklere sahip olan yapılardır. Bu kuruluşlar, çeşitli görevler üstlenerek toplumun ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretir ve bu görevleri yerine getirir (Yıldırım, 2004).

Bireyler ve topluluklar, çıkarlarını korumak, ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarına çözüm bulmak amacıyla uyum içinde organize olmaya ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçtan doğan motivasyonla bir araya gelen bireyler, sivil toplum grupları aracılığıyla çözüm odaklı çalışmalar yürütür. Bu bağlamda, üyelerin taleplerini ve beklentilerini topluma ve ilgili mercilere iletme, STK'ların temel işlevlerinden

biridir. Kamuoyunu etkileme kabiliyetleri, bu kuruluşların misyonlarını yerine getirmelerinde kritik bir role sahiptir (Özer, 2008).

STK'lar, toplumsal çeşitliliği teşvik ederek birlik ve beraberliği güçlendirme misyonu taşır. Uzlaşma kültürü, toplumsal farklılıkların bir zenginlik olarak görülmesini sağlayan STK'lar aracılığıyla topluma kazandırılır. Bu durum, bireysel mutluluğu ve toplumsal refahı olumlu yönde etkileyerek, bireylerin kendilerini ifade etme ve toplumsal sorunlara çözüm geliştirme imkânlarını artırır. Ayrıca, siyasi kültür ve politikaların şekillendirilmesi ile siyasi süreçlerin yönlendirilmesi, STK'ların üstlendiği önemli görevler arasında yer alır. Siyasi partilerin yanı sıra, demokrasi fikrinin gelişmesinde ve siyasal alanın dönüşümünde etkili bir aktör olarak öne çıkarlar (Şahin, 2010).

Demokrasi kültürünün geliştirilmesi ve siyasi katılımın teşvik edilmesi açısından STK'ların önemi büyüktür. Bu kuruluşlar, siyasal arenada değişim ve ilerlemenin sağlanmasına katkıda bulunarak demokratik değerlerin yerleşmesine zemin hazırlar (Acar, 2012: 38). Özden'e göre, sosyalleşme bilincinin ve aidiyet duygusunun güçlendirilmesi, STK'ların üstlendiği roller arasında önemli bir yer tutar. Demokratik kültürün gelişiminde çeşitlilik, uzlaşma ve çoğulculuk gibi temel unsurların farkındalığını artırarak toplumsal barışın sağlanmasına destek olurlar. Ayrıca, konferanslar, seminerler ve diğer etkinlikler yoluyla kamuoyunun sosyal ve siyasi konulardaki farkındalığını artırmayı hedeflerler.

Kamu yararına yönelik programlar geliştiren STK'lar, bu programların uygulanması için gerekli kaynakları sağlayarak merkezi yönetimin politikalarına destek olabilir. Bunun yanı sıra, devletin tüm toplumsal ihtiyaçları karşılaması gerektiği algısını reddederek ekonomiye doğrudan katkı sunar ve kalkınmada teşvik edici bir rol üstlenirler (Özden, 2008).

STK'lar, aynı zamanda siyasi iktidarın karar ve eylemlerine karşı bir denge unsuru olarak hareket eder. Devlet politikalarını destekledikleri gibi, kamu yararına aykırı olduğu düşünülen durumlarda bu politikalara karşı durabilirler. Bu direnç, siyasi iktidarın tercihlerini gözden geçirmesini, revize etmesini ve hatta kimi durumlarda tamamen değiştirmesini gerektirebilir. Bu çerçevede, STK'lar, devlet ile toplum arasında bir tampon işlevi görerek uzlaşmayı teşvik eden bir mekanizma sunar (Özer, 2008: 92).

Sivil toplum kuruluşlarının toplumdaki işlevleri, yerel yönetimlerle kurdukları etkileşimle daha somut ve etkili bir boyut kazanır. Yerel yönetimler ile STK'lar arasındaki iş birliği, katılımcı yönetim anlayışının güçlenmesine ve yerel sorunlara daha bütüncül çözümler üretilmesine olanak tanır. Bir sonraki bölümde, bu iş birliğinin yapısı ve Türkiye ile dünya örnekleri üzerinden değerlendirilmesi yapılacaktır.

3. YEREL YÖNETİŞİM

Genel anlamı ile yönetişim, hiyerarşik bürokratik yapıların ötesine geçerek, çeşitli aktörlerin ve örgütlerin etkileşimde bulunduğu, resmi ya da gayri resmi birey, grup ve örgütlerin katılımını içeren dinamik bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu kavram, hükümet dışı aktörlerin de yönetişim faaliyetlerine dahil olduğu bir model sunmaktadır (Batal, 2013: 4).

Yüksel'e göre yönetişim, geleneksel hiyerarşik ilişkiler ve dikey iş bölümü yerine, karşıt çıkarları olan aktörlerden oluşan yapıları ve birbirine bağımlı konumları organize eden bir süreç olarak tanımlar. Bu süreç, sadece devletin değil, aynı zamanda yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve diğer sosyal aktörlerin de etkin olduğu çok katmanlı bir yönetişim modelini ifade eder. Bu anlamda yönetişim, birden fazla paydaşın katılımını gerektiren, geleneksel merkezi yönetim anlayışının ötesinde, çoklu aktörlerin iş birliği yaptığı bir model olarak karşımıza çıkar (Yüksel, 2000).

Yerel yönetişim, halkın katılımının yerel kamu yönetimi prosedürlerini şekillendirdiği bir yönetişim kavramıdır. Yerel yönetişim, merkezi yönetişimin aksine, yerel yönetimlerin hizmet sunmanın yanı sıra bölge sakinleriyle aktif olarak etkileşim kurması, ihtiyaçlarını belirlemesi ve çözüm üretmesi pratiğidir (Aydın, 2017). Bu prosedür, toplum temelli yönetim fikrinin benimsenmesi ve yerel halkın karar alma süreçlerine dahil edilmesiyle gerçekleştirilir (Erdoğan, 2015).

Yöneticilerin yanı sıra yerel halk, STK'lar ve ticari sektör de yerel yönetimler aracılığıyla karar alma süreçlerine katılmaya teşvik edilmektedir. Böylece yerel yönetimler daha sorumlu, şeffaf ve katılımcı hale gelmektedir (Yılmaz, 2018). Bu strateji, birçok toplumsal bölünmenin adil bir şekilde bütünleştirilmesi yoluyla sosyal adalet ve dayanışmayı geliştirmeyi amaçlamaktadır (Çetin, 2019). Ayrıca, yerel yönetişim uygulamalarıyla yerel kalkınmayı teşvik eden sürdürülebilir ve ekolojik bilince sahip bir yönetim modeli sağlanmaktadır (Özdemir, 2020).

Yerel yönetim, demokratik ilkeler üzerine kurulu bir çerçeve oluşturarak yerel yönetimleri toplumsal sorunlara daha etkili ve verimli çözümler üretme konusunda güçlendirir. Ayrıca, demokratikleşme sürecine önemli ölçüde katkıda bulunur ve yerel siyasi katılımı artırır (Aydın, 2017).

3.1.Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasında İş Birliği

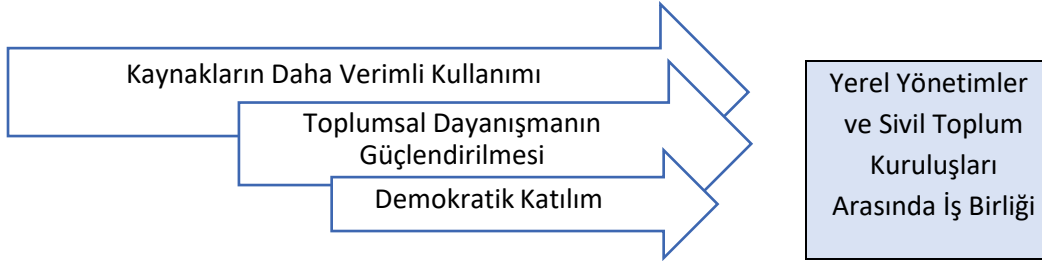
Yönetişim, birden fazla yönetim düzeyi ve aktör arasında karşılıklı etkileşim yoluyla yeni bir düzen veya yapı oluşturma süreci olarak tanımlanabilir (Stoker, 1998). Çarkçı, modern dünyada yerel bölgelerin öne çıkan rekabetçi aktörler olarak önem kazandığını, bu bağlamda yerel siyasetin yönlendirilmesi ve politika oluşturma süreçlerinde katılımcı demokrasinin temel bir yaklaşım haline geldiğini belirtir. Ayrıca, iyi yönetim anlayışı ve kent yönetiminde paydaşlarla birlikte hareket etme gerekliliği, yerel düzeyde katılımcı yönetim anlayışını kaçınılmaz kılmıştır (Çarkçı, 2007).

Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar), toplumun refahını artırmak, sorunlarını çözmek ve demokratik katılımı güçlendirmek amacıyla iş birliği yapar. Geniş mali, idari ve yasal yetkilere sahip olan yerel yönetimler, halkın sorunlarını doğrudan ele alabilecek en yakın kamu kurumlarıdır. Buna karşılık, STK'lar, devlet politikalarına alternatif yaklaşımlar sunarak yeterince temsil edilmeyen grupların sesini duyurur ve gönüllülük esasına dayalı olarak toplumsal katılımı teşvik eder (Ardahan, 2010).

Yerel yönetimler geniş yetkilere sahip olmalarına rağmen, STK'lar toplumsal ihtiyaçlara daha yakın ve uyarlanabilir çözümler geliştirme konusunda avantaj sağlar. Özellikle kaynakların etkin kullanımı, yerel yönetimlerin mali gücü ile STK'ların saha deneyimini birleştiren ortak projeler ve girişimler sayesinde mümkün olur. Sosyal hizmetler, çevre koruma ve dezavantajlı bireylerin desteklenmesi gibi alanlarda bu iş birliği somut başarılar ortaya koyar (Kahraman, 2019).

STK'lar ile yerel yönetimler arasındaki iş birliği, sosyal uyumun ve güvenin inşa edilmesine katkıda bulunur. STK'lar, topluluklar arasında köprüler kurarak farklı nüfus gruplarının temsil edilmesini sağlar ve toplumsal bütünlüğü destekler. Örneğin, göçmenlerin entegrasyonu ve yerel halkla bütünleşmesi gibi süreçlerde bu tür ortaklıklar büyük önem taşır (Karaoğlan, 2022)

Şekil:3 Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasında İş Birliği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.2. Yerel Yönetimler ile STK'lar Arasında İş Birliğine Dair Türkiye ve Dünyadan İyi Uygulama Örnekleri

Yerel yönetimlerle sivil toplum kuruluşları (STK'lar) arasındaki iş birliği, toplumsal sorunların çözümünde katılımcılık ve sürdürülebilirlik ilkelerinin uygulanması açısından önemli örnekler sunmaktadır.

➤ Kadıköy Belediyesi- Mahalle Gönüllüleri Projesi

Kadıköy Belediyesi tarafından finanse edilen 8. Kitap Günleri Fuarı, yoğun halk katılımıyla gerçekleşmiştir. Haydarpaşa Garı'nda düzenlenen etkinliğe yaklaşık 180 yayınevi ve sivil toplum kuruluşu katılım sağlamış, etkinlik süresince 600 imza günü ve 100'e yakın söyleşi düzenlenmiştir. Son gün itibarıyla etkinliği 150 binden fazla kişi ziyaret etmiştir. Fuar kapsamında, Haydarpaşa Garı'nın peronlarına Tahsin Yücel, Gülten Akın ve Yaşar Kemal gibi edebiyat dünyasının önemli isimleri verilmiştir. Etkinlik, sosyal medyada geniş yankı uyandırmış, vagonlar ve raylar gibi mekânlarda çekilen yüz binlerce fotoğraf paylaşılmıştır. Ziyaretçiler, satın aldıkları kitapları vagonlarda okuyarak ve çay eşliğinde dinlenerek etkinliğin keyfini çıkarmıştır. Ayrıca, yayınevleri tarafından bağışlanan kitaplar, Anadolu'daki kütüphanelere ve okullara ulaştırılmıştır. (<https://www.kadikoybelediyesigonulluleri.com/>)

➤ **Gaziantep Büyükşehir Belediyesi- Göçmen ve Mülteci Destek Projeleri**

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) ile iş birliği yaparak “Çevre ve Atıkların Ayrı Biriktirilmesi ve Geri Dönüşümünün Sağlanması” projesini hayata geçirmiştir. Proje kapsamında, Kilis Öncüınar ve Elbeyli Geçici Barınma Merkezlerinde yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik eğitim programları düzenlenmiştir. Sekiz ay süren proje kapsamında ilk aşamada kamp personeline geri dönüşüm eğitimi verilmiş, ardından 5.500 mülteciye geri dönüşümün çevresel, sağlık ve ekonomik faydaları hakkında eğitimler düzenlenmiştir. Her konteynerde bir kişinin hedef kitle olarak belirlendiği eğitimler sonucunda Elbeyli kampında %90, Öncüınar kampında ise %70 oranında katılım sağlanmıştır. Ayrıca, proje kapsamında bilgisayar laboratuvarlarında yaklaşık 1.000 çocuk, geri dönüşüm konusunda farkındalık kazandıran web tabanlı oyunlar oynamıştır. Çöp ayrıştırma konusunda bilinç oluşturmaya amaçlayan etkinlikler, çocukların yanı sıra kamplardaki sosyal tesislerde çalışan kadınları da kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Kadınların atık malzemeleri kullanarak katıldığı tasarım yarışmaları, geri dönüşümün pratik sonuçlarını vurgulamıştır. Proje süresince dört öğretmen ve bir koordinatör görev almıştır. Bunun yanı sıra, her iki kampta eğitim gören çocuklar çevre ve yaban hayatına odaklanan resim yarışmalarına katılmış ve eserleri projenin kapanış toplantısında sergilenmiştir. (<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/suriyeli-multecilerin-geri-kazanim-projesi>)

➤ **Eskişehir Tepebaşı Belediyesi- Engelli Bireylere Yönelik Projeler**

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi ve Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi (EOSB) iş birliğiyle Türkiye'nin ilk Engelliler Montaj Atölyesi kurulmuştur. “Üretene Engel Yok” sloganıyla yürütülen proje kapsamında özel bireyler, eğitim alarak üretim sürecine katılım sağlamak ve çeşitli sosyal etkinliklerde yer alarak becerilerini geliştirmektedir. Atölye, bireylerin istihdam edilmesine yönelik önemli bir merkez haline gelmiştir. Diğer kurumlarda 38 öğrenci istihdam edilirken, EOSB Engelli Montaj Atölyesi'nde 67 özel birey eğitim almıştır. Atölyede bugüne kadar 9 milyon 962 bin 908 parça birleştirilmiş, toplamda 17 milyon 462 bin 908 adet ürünün montajı tamamlanmıştır. Bu süreçte 56 vasıflı işçi istihdam edilmiştir. (<https://www.tepebasi.bel.tr>)

➤ **Çanakkale Belediyesi- Troia Kültür Rotası Projesi**

Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği ve Çanakkale Tarih ve Kültür Vakfı (ÇATKAV) iş birliğinde Troya Kültür Rotası Projesi'ni hayata geçirmiştir. Proje, Çanakkale'den Assos'a kadar uzanan köylerin kültürel kimliğini ve mirasını korumayı, köy sakinleri ile turistler arasında etkileşimi artırmayı hedeflemektedir. Proje, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Anadolu Efes desteğiyle yürütülen "Gelecek Turizmde" girişimi kapsamında desteklenmektedir. Bu kapsamda, 120 kilometrelik bir bisiklet ve yürüyüş rotası oluşturulmuş, eski otoyollar da kullanılarak bölgedeki sosyal ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi amaçlanmıştır. Troya Yılı etkinlikleri kapsamında geliştirilen proje, bölgenin turizm potansiyelini artırmayı ve kültürel mirasını koruyarak sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturmayı hedeflemektedir. (<https://www.catkav.org/proje/troya-kultur-rotasi/>)

Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) arasındaki iş birliğine dair başarılı uluslararası uygulamalar, toplumsal sorunların çözümünde önemli örnekler sunmaktadır. İşte birkaç örnek:

➤ **Portland, ABD: Toplum Katılımı ve Şehir Planlaması**

Portland'da parklar, yalnızca rekreasyon alanları olarak değil, aynı zamanda çeşitli toplumsal etkinliklerin düzenlendiği kamusal alanlar olarak işlev görmektedir. Belediye tarafından yürütülen projeler kapsamında, yüzme dersleri, golf eğitimleri ve çeşitli spor etkinlikleri düzenlenmektedir. Şehrin farklı bölgelerinde yer alan park alanlarında halka açık ve ücretsiz Zumba, aerobik, fitness ve dans dersleri sunulmaktadır. Ayrıca, Eastmoreland, Colwood, Heron Lakes, RedTail ve Rose City olmak üzere beş farklı merkezde halka açık golf dersleri verilmekte olup, 1917 yılından bu yana faaliyet gösteren golf sahalarında çeşitli turnuvalar düzenlenmektedir. Bu derslere her yıl yaklaşık 400 bin kişi katılım göstermektedir. Portland Parklar ve Rekreasyon Departmanı tarafından, şehirdeki devlet liseleriyle iş birliği içinde geliştirilen EAGLE (Early Adventures in Golf for a Lifetime of Enjoyment) programı, gençlerin golf eğitimi almasını teşvik etmektedir. Program kapsamında, öğrenciler bir koç eşliğinde golf eğitimi alırken, başarılı olan katılımcılara saat bazında ödeme yapılmaktadır. (<https://www.greencitytimes.com/portland/>)

➤ **Stockholm, İsveç: Çevre Dostu Şehircilik**

Stockholm’de yerel yönetimler, çevre dostu kentleşme politikaları kapsamında geniş çaplı atık yönetimi projeleri yürütmektedir. Hela İsveç adlı girişim, Dünya Temizlik Günü etkinlikleri çerçevesinde, geniş çaplı bir çöp toplama kampanyası düzenlemektedir. Bu kampanyaya bireyler, işletmeler, kasabalar, çeşitli sivil toplum kuruluşları, ibadet yerleri ve eğitim kurumları aktif olarak katılım sağlamaktadır. Kampanyanın temel hedefi, toplumun her kesimini çevre temizliği konusunda bilinçlendirmek ve atık yönetimi süreçlerine aktif katılımını teşvik etmektir. Kampanya “Büyük bir şey yap – biraz çöp topla!” sloganıyla yürütülmekte ve geniş katılımlı çevre temizliği faaliyetleri düzenlenmektedir.

(<https://hsr.se/kommun/hela-sverige-plockar-skrap-for-kommuner>).

➤ **Barcelona, İspanya: Sosyal Hizmetlerde İş Birliği**

Barcelona Activa projesi, yerel kalkınma ve ekonomik politika alanlarında küresel ölçekte tanınan bir inisiyatif olarak öne çıkmaktadır. Proje kapsamında, finansal kaynaklar sağlanarak ve ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birlikleri geliştirilerek yerel yönetimin stratejik pozisyonu güçlendirilmektedir. Barcelona Activa, Avrupa’nın dört bir yanından kuruluşlarla uluslararası iş birliği projelerine katılmakta ve sosyo-ekonomik kalkınma alanında küresel ölçekte referans alınan bir yapı olarak konumlanmaktadır. Bu çerçevede, proje kapsamında çeşitli uluslararası forumlara, düşünce kuruluşlarına ve akademik sunumlara katkı sağlanmakta, ayrıca ödüller ve takdir belgeleri ile başarıları tescillenmektedir. Proje, uluslararası girişimlerin oluşturulması ve yönetilmesi yoluyla bilgi paylaşımını teşvik etmeyi, yerel ekonomik büyümeyi desteklemeyi ve Avrupa fonlarından yararlanarak yeni programlar geliştirmeyi hedeflemektedir. Böylece, Barselona’da yaşayan bireyler için çeşitli yeni hizmetler sunulmakta ve mevcut eğitim programları iyileştirilmektedir.

(<https://www.barcelonactiva.cat/en/international-projects>).

➤ **Freiburg, Almanya: Yenilenebilir Enerji ve STK İş Birliği**

Freiburg’da sürdürülebilir kentleşme ve yenilenebilir enerji kullanımını teşvik etmek amacıyla geliştirilen projeler, enerji verimliliği odaklı mimari yaklaşımlarla dikkat çekmektedir. Bu çerçevede, 1999 yılından itibaren Vauban Kışlası’nın eski spor sahası üzerine enerji tasarruflu bir yerleşim alanı inşa edilmektedir. Bölgedeki yapılaşma, “Solarsiedlung GmbH” (Güneş Kolonisi GmbH) tarafından yürütülmekte olup, “Schlierberg’deki güneş yerleşiminde, güneş

enerjisiyle inşa etmenin ve doğayla uyum içinde yaşamının geleceği şimdiden bir gerçektir” sloganı benimsenmiştir. Proje kapsamında, 58’den fazla enerji tasarruflu konut inşa edilmiştir ve bunlardan 43’ü 2003 yılı başında tamamlanmıştır. Yerleşim alanında bulunan binalar, pasif ev standartlarına uygun olarak tasarlanmış olup, iki ila üç katlı ahşap çerçeveli yapılar şeklinde inşa edilmiştir. Bu binalar, enerji verimliliğini artırmak amacıyla güneşe dönük olarak sıralanmıştır. Güneş panelleri ve diğer yenilenebilir enerji kaynakları sayesinde, yerleşim alanındaki konutlar kendi enerji ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde, fazladan enerji üretimi de gerçekleştirmektedir. Proje yöneticileri, “fazla enerji evi” konseptini tartışmakta olup, üretilen fazla enerjinin genel elektrik şebekesine aktarılmasını sağlamaktadır. Bu uygulama hem enerji tasarrufunu teşvik etmekte hem de konut sahipleri için enerji maliyetlerini azaltmaktadır. Hedeflenen yıllık enerji gideri tasarrufu, geleneksel bir eve kıyasla en az 500 Euro olarak belirlenmiştir. Ayrıca, proje kapsamında inşa edilmesi planlanan “Güneş Gemisi” adlı konut ve çalışma alanı, güneş panelleri ve biyokütle ile çalışan bir kombine ısı ve güç ünitesiyle enerji ihtiyacını karşılayacaktır.

https://www.nationalestadentwicklungspolitik.de/NSP/SharedDocs/Projekte/WSProjekte_ENG/FreiburgVauban_Solarsiedlung_am_Schlierberg.html;jsessionid=25EC913529A48184BC168C5D43FCCC3D.live21303?nn=1375822#doc1465252bodyText2.

Bu örnekler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliği ile sürdürülebilir kalkınma, sosyal hizmetler, çevre dostu uygulamalar ve toplum katılımı gibi alanlarda nasıl başarılı projeler geliştirebileceğini göstermektedir. Her bir girişim, toplumsal faydayı artırma, katılımcı yönetim ilkelerini hayata geçirme ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıda bulunma açısından önemli bir model sunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının (STK’ların) demokratikleşme süreçlerindeki rolünü, yönetim anlayışı bağlamında ele alarak, kuramsal çerçeveden pratik uygulamalara uzanan çok katmanlı bir inceleme sunmuştur. İlk bölümde yerel yönetimlerin tarihsel ve teorik temelleri açıklanmış, özellikle neoliberal dönüşüm süreçlerinin bu yapılar üzerindeki etkisi irdelenmiştir. Yerel yönetimlerin sadece idari birimler değil, aynı zamanda yerel halkla bütünleşen, toplumsal sorunlara doğrudan temas eden ve siyasal katılımı teşvik eden kurumlar olduğu ortaya

konmuştur. Bu bağlamda, yönetsel işlevlerinin yanı sıra siyasal ve toplumsal işlevleri de göz önünde bulundurularak, katılımcı demokrasinin inşasında üstlendikleri kritik konum vurgulanmıştır.

İkinci bölümde ise sivil toplum kuruluşlarının tanımı, yapısı ve işlevleri detaylandırılmış; özellikle gönüllülük, özerklik, kâr amacı gütmeme ve kamu yararına hizmet gibi temel ilkeler ışığında STK'ların toplumsal dinamikler içerisindeki çok yönlü işlevleri analiz edilmiştir. STK'ların sadece hizmet sağlayıcı aktörler değil, aynı zamanda kamu politikalarının şekillenmesinde, toplumsal uzlaşma kültürünün yerleşmesinde ve demokratik değerlerin içselleştirilmesinde etkin rol oynadıkları örneklerle ortaya konmuştur. Ayrıca, farklı alan ve mevki türlerine göre yapılan sınıflandırmalar aracılığıyla sivil toplumun ne denli çeşitlenmiş bir yapı sergilediği gösterilmiştir. STK'ların kamuoyu oluşturma gücü, siyasal katılımı artırıcı etkisi ve toplumsal kutuplaşmayı azaltıcı fonksiyonları özellikle dikkat çekicidir.

Üçüncü bölümde ise yönetim kavramı çerçevesinde yerel yönetimlerle STK'lar arasında kurulan iş birliğinin yapısı ele alınmıştır. Yönetim, geleneksel kamu yönetimi anlayışının ötesine geçerek çok aktörlü bir karar alma mekanizması olarak tarif edilmiş; bu bağlamda yerel yönetim modeli, yerel halkın, STK'ların ve diğer paydaşların süreçlere doğrudan katılımını mümkün kılan bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Yerel yönetimler ile STK'lar arasındaki ilişkilerin, toplumsal sorunların çözümüne yönelik daha esnek, kapsayıcı ve sürdürülebilir politikalar üretilmesine katkı sunduğu örnek olaylar üzerinden ortaya konmuştur. Kadıköy'den Gaziantep'e, Eskişehir'den Çanakkale'ye kadar Türkiye'den sunulan başarılı uygulamalar, yerel sorunlara duyarlılıkla yaklaşan ve katılımcılığı önceleyen projelerin toplumsal fayda üretmedeki gücünü göstermektedir. Ayrıca, Portland, Stockholm, Barselona ve Freiburg gibi dünya örnekleri, bu iş birliklerinin evrensel düzeyde nasıl şekillendiğine ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine nasıl hizmet ettiğine dair önemli veriler sunmuştur.

Sonuç olarak, yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği, sadece hizmet üretimini iyileştiren bir araç olmanın ötesinde, demokratik değerlerin yerelden güçlenmesini sağlayan stratejik bir mekanizmadır. Bu ilişkilerin güçlendirilmesi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi, toplumsal katılımın artırılması ve sosyal adaletin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye gibi çeşitliliği ve dinamizmi yüksek toplumlarda, bu tür iş birlikleri yalnızca yönetim

süreçlerini şeffaflaştırmakla kalmayıp, yerel demokrasiyi derinleştiren ve toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir kalkınma anlayışını mümkün kılmaktadır. Gelecekte bu ortaklıkların daha da kurumsallaşması, toplumsal sorunlara duyarlı, katılımcı ve sürdürülebilir bir yerel yönetim modelinin inşasına önemli katkılar sunacaktır.

Yerel yönetimler ile STK'lar arasındaki iş birliğinin etkinliğini artırmak amacıyla yasal ve kurumsal çerçevenin güçlendirilmesi gerekmektedir. İş birliğini destekleyen yasal düzenlemelerin netleştirilmesi ve kurumsal mekanizmaların geliştirilmesi, Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan "Yerel Yönetim ve STK İş Birliği Kılavuzları" gibi modellerin Türkiye'de de benimsenmesi faydalı olacaktır. Ayrıca, yerel yönetimlerin bütçelerinden STK'lara ayrılan pay artırılmalı ve bu kaynakların etkin kullanımı sağlanmalıdır. Uluslararası fonlardan yararlanmak için ortak projelerin teşvik edilmesi de önemli bir adımdır. Yerel yönetim çalışanları ile STK temsilcilerinin, katılımcı yönetim ilkeleri, proje yönetimi ve kaynak kullanımı gibi alanlarda eğitimlerle desteklenmesi, iş birliği süreçlerinin daha verimli yürütülmesine katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, karar alma süreçlerinde STK'ların rolünü artırmak için katılımcı bütçeleme ve danışma kurulları gibi mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Türkiye ve dünyadaki başarılı iş birliği örneklerinin incelenerek, çevresel sürdürülebilirlik gibi alanlarda uygulanan projelerin ülke genelinde uyarlanması da bu alandaki ilerlemeyi destekleyecektir. Son olarak, iş birliğinin topluma etkili biçimde anlatılması için kamu bilgilendirme kampanyalarının düzenlenmesi, vatandaşların sürece aktif katılımını teşvik edecektir.

KAYNAKÇA

- Acı, E. Yüksel (2005), *Kalkınma Sürecinin Yeni Aktörleri Sivil Toplum Kuruluşları*, Günizi Yayıncılık, İstanbul.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.
- Armağan, R., Başaran, İ. (2004). Yerel Demokrasinin Gelişiminde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, Küresel Demokrasinin Gelişmesi ve Katılım Sağlanması Açısından Sivil Toplum Kuruluşları, (Ed. Ali Akdemir, Abdurrahman Benli, Halis Kalmış), ÇOMÜ İBFF, 4 6 Haziran, Çanakkale, 280.
- Argon, Türkan ve Eren, Altay. (2004), “İnsan Kaynakları Yönetimi”, Nobel Yay., Ankara.
- Arikboğa, Ş. (2010) *Yönetim ve Organizasyon (İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul)*.
- Ardahan, F. (2010). Sivil toplum ve katılım üzerine düşünceler. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(2), 229-240.
- Argyris, C. (1973). *Personality and Organization: The Conflict Between System and the Individual*. New York: Harper & Row.
- Aydın, T., & Yılmaz, N. (2019). Dezavantajlı grupların sosyal entegrasyonu: Tepebaşı Belediyesi uygulamaları. *Sosyal Hizmetler Araştırma Dergisi*, 7(1), 22-39.
- Aydın, A. (2017). *Yerel Yönetişim ve Katılımcılık: Türkiye Örneği*. İstanbul: Beta Yayınları
- Aykaç, B. (2019), *İnsan Kaynakları Yönetimi ve İnsan Kaynaklarının Stratejik Planlaması*, Nobel Yayınları, İstanbul
- Batal, S. (2010). *Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Yerel*
- Beckman, B. (1997), *Sivil Toplum, Demokrasi ve İslam Dünyası, “Demokratikleşmeyi Açıklamak Sivil Toplum Üzerine Notlar”*, (Edit.: Elisabeth Özdalga ve Sune Persson), Türk Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Buchanan, D., & Huczynski, A. (2019). *Organizational Behaviour*. Pearson.
- Cotton, J. L., Vollrath, D. A., Froggatt, K. L., Lengnick-Hall, M. L., & Jennings, K. R. (1988). Employee participation: Diverse forms and different outcomes. *Academy of Management Review*, 13(1), 8–22.
- Çetin, S. (2019). *Yerel Yönetişim ve Sosyal Adalet: Kuram ve Uygulamalar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. *Yönetimler Alanındaki Uygulama Örnekleri*. *Mevzuat Dergisi* (145), 1- 13.
- Çarkçı, A. (2007), “Üç Açıdan Kentsel/Yerel Politika Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları”, *Sivil Toplum Dergisi*, Yıl: 4 Sayı:17-18, (Ocak Haziran)
- Erdoğan, M. (2015). *Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetişim: Teorik Çerçeve ve Uygulama*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

- Erözden, Ozan (1998), “STK’lar ve Hukuki Çerçeve de Yenilik Talepleri Üzerine Notlar”, Merhaba Sivil Toplum (Der.: Taciser Ulaş), Helsinki Yurtttaşlar Derneği Yayını, İstanbul
- Eryılmaz, B. (2009), Kamu Yönetimi, Okutman Yayıncılık, Ankara
- Fung, A., & Wright, E. O. (2003). Deepening democracy: Institutional innovations in empowered participatory governance. Verso Publications.
- Görmez, K. (2005), Küreselleşme ve Yerelleşme, Odak Yayınevi, Ankara.
- Güler, B. A. (2009), Türkiye’nin Yönetimi: Yapı, İmge Kitabevi, Ankara
- Heywood, A. (2007). Siyasi İdeolojiler. Adres Yayınları
- Kahraman, S. (2019). Türkiye’de yerel yönetimler ve yabancı göçmenler. Sosyoekonomi Dergisi, 27(40), 123-136.
- Kar, B. (2007), “Kent Konseyleri ve Katılımcı Demokrasi”, Yerel Siyaset Dergisi, Sayı: 21, 50-51.
- Karaman, Z. (1998), Mahalli İdareler, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Kaypak, Ş. (2012), “Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 17, ss, 171-196.
- Keleş, R. (2009), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 6. Baskı, İstanbul.
- Keleş, R. (2014). Yerinden Yönetim ve Siyaset. (9. Baskı) Cem Yayınları.
- Likert, R. (1967). The Human Organization: Its Management and Value. New York: McGraw-Hill.
- Newig, J., (2018). Participatory governance: The role of stakeholder engagement in the development of infrastructure projects. Oxford University Press.
- Öner, Ş. (2001), “Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları” ÇYYD C.10 S.2, Ss:51 -67
- Özkalp, Enver ve Kirel, Çiğdem. (2001), “Örgütsel Davranış”, T.C Anadolu Üniversitesi, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayın No:149, Eskişehir.
- Özkan, H. (2022). Sürdürülebilir turizmde yerel yönetim-STK iş birliği: Çanakkale örneği. Turizm Politikaları ve Uygulamaları Dergisi, 6(1), 34-49.
- Özdemir, M. (2008). Yerel Yönetimler ve Belediye Yönetimi. İstanbul: Beta Yayınları
- Özdemir, M. (2020). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Yönetişim. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Pustu, Y. (2005), “Yerel Yönetimler ve Demokrasi”, Sayıştay Dergisi, S.57
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Simon & Schuster
- Stoker, G. (1998). Governance as theory: Five propositions. International Social Science Journal, 50, 17-28
- Topaloğlu C (2011), Yönetim Kuramları ve Örgütiçi Çatışmalar. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 6(1): 249-265.

- Wampler, B. (2010). Participatory budgeting in Brazil: Contestation, cooperation, and accountability. Penn State Press.
- Yalçındağ, Selçuk (1999). Belediyelerde Halk Katılımı, Türk İdare Dergisi, Yıl:71, 424,63.
- Yılmaz, S. (2018). Yerel Yönetimlerde Katılımcı Yönetişim Uygulamaları. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Yılmaz, V. (2019). Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Sürecinin Yansımaları ve Kentleşme, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4 (7), 119-134.
- Yıldırım, İ. (2004). Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Yüksel, M. (2000). Yönetişim Kavramı Üzerine. Ankara Barosu Dergisi (2000 / 3), 145-159.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005). T.C. Resmî Gazete, 25874, 13 Temmuz 2005.
- Kadıköy Belediyesi. (t.y.). *Kadıköy Belediyesi Gönüllüleri*. Kadıköy Belediyesi. Erişim tarihi: 1 Şubat 2025, <https://www.kadikoybelediyesigonullululeri.com/>
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Suriyeli Mültecilerin Geri Kazanım Projesi*. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. Erişim tarihi: 1 Şubat 2025
<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/suriyeli-multecilerin-geri-kazanim-projesi>
- Tepebaşı Belediyesi. (t.y.). *Engelli Montaj Atölyesi Projesi*. Tepebaşı Belediyesi. Erişim tarihi: 1 Şubat 2025, <https://www.tepebasi.bel.tr/hd.asp?hid=12844>
- Çanakkale Tarih ve Kültür Vakfı (ÇATKAV). (t.y.). *Troya Kültür Rotası Projesi*. ÇATKAV. Erişim tarihi: 3 Şubat 2025,
<https://www.catkav.org/proje/troya-kultur-rotasi/>
- Green City Times. (t.y.). Portland: *Sustainability and civic participation*. Green City Times. Erişim tarihi: 3 Şubat 2025, <https://www.greencitytimes.com/portland/>
- Håll Sverige Rent. (t.y.). *Hela Sverige plockar skrap för kommuner*. Håll Sverige Rent. Erişim tarihi: 3 Şubat 2025,
<https://hsr.se/kommun/hela-sverige-plockar-skrap-for-kommuner>
- Barcelona Activa. (t.y.). *International Projects*. Ajuntament de Barcelona. Erişim tarihi: 5 Şubat 2025,
<https://www.barcelonactiva.cat/en/international-projects>
- Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen. (t.y.). *Freiburg-Vauban: Solarsiedlung am Schlierberg*. Nationale Stadtentwicklungspolitik. Erişim tarihi: 5 Şubat 2025,
https://www.nationalestadtentwicklungspolitik.de/NSP/SharedDocs/Projekte/WSProjekte_EN/G/Freiburg-Vauban_Solarsiedlung_am_Schlierberg.html